

УДК 338.43:636.03

JEL Classification: Q18

DOI: <https://doi.org/10.32317/2221-1055.201904022>

В.А. ЗАМЛИНСЬКИЙ,
доктор економічних наук, професор

Структурні перетворення галузі тваринництва в контексті глобальної продовольчої безпеки

Мета статті - оцінити сучасний стан галузі тваринництва в Україні та за кордоном задля напрацювання дієвої стратегії розвитку, орієнтованої на збільшення частки малого і середнього бізнесу у тваринництві, реалізації програм ресурсозбереження, зниження забруднення навколишнього природного середовища, зменшення рівня бідності сільського населення, розширення біорізноманіття тварин.

Методика дослідження. Основою дослідження є системний підхід до оцінки стану галузі тваринництва в Україні та за кордоном. Використано історичний та аналітичний методи, метод абстрагування при вивченні аналітичних матеріалів, а також метод аналізу і синтезу для обґрунтування заходів щодо розвитку вітчизняної галузі тваринництва.

Результати дослідження. Розглянуто сучасний стан функціонування галузі тваринництва. У результаті аналізу міжнародних підходів з'ясовано необхідність структурного перетворення галузі тваринництва відповідно до світової концепції стабільного розвитку агропродовольчого комплексу та продовольчої безпеки. Обґрунтовано необхідність зміни підходів до здійснення державної підтримки сільськогосподарських товаровиробників.

Елементи наукової новизни. Запропоновано напрями розвитку галузі тваринництва в Україні, які враховують світові тренди у сфері ресурсозбереження, безпечності продуктів харчування, захисту навколишнього середовища, сталого розвитку екосистем та економіки в цілому.

Практична значущість. Застосування запропонованих заходів приведе до досягнення показників ефективності, які відповідають світовим стандартам, покращить життєзабезпечення сільської місцевості та загальний економічний прогрес країни, посилить систему організації, контролю та управління галузі тваринництва. Табл.: 3. Бібліогр.: 10.

Ключові слова: продовольча безпека; рівень споживання продуктів харчування; державна підтримка фермерів; програми розвитку сільського господарства; тваринництво; біорізноманіття тварин.

Замлинський Віктор Анатолійович - доктор економічних наук, професор, професор кафедри менеджменту, Одеський національний політехнічний університет (м. Одеса, просп. Т. Шевченка, 1)
E-mail: zam.agrariy@gmail.com

Постановка проблеми. В умовах зростання чисельності населення планети актуалізується питання забезпечення продовольством. За оцінками фахівців Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН (FAO - Food and Agriculture Organisation), до 2050 р. у світі суттєво зросте попит на харчові продукти, зокрема на продукцію тваринництва - на 70 % [1].

Україна має значний потенціал аграрного сектору економіки, проте він використовується не повною мірою. Так, стан виробництва продукції тваринництва упродовж останніх 27 років не відповідає потенційним можливостям галузі. Зокрема, за даними Дер-

жавної служби статистики України [2], у 1990 р. виробництво м'яса (у забійній масі) становило 4,3 млн т, молока - 24,5 млн т, тоді як у 2017 р. згадані показники були значно меншими: м'ясо (у забійній масі) - 2,3 млн т, молоко - 10,2 млн т, тобто відбулося падіння обсягів виробництва майже на половину.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемні питання розвитку галузі тваринництва в контексті забезпечення продовольством та збільшення експортного потенціалу знайшли своє відображення у працях Н. Добрянської [3], О. Ніколюк, І. Гришової, Т. Шестаковської [4], М. Пугачова [5, 6] та інших вчених-аграрників.

Разом із тим досі повністю не розв'язаними залишилися соціально-економічні, організаційні, екологічні, техніко-технологічні проблеми, пов'язані з посиленням національної продовольчої безпеки, збільшенням інвестиційної привабливості, робочих місць та соціальних стандартів для молоді. Це зумовлює актуальність теми дослідження.

Мета статті - оцінити сучасний стан галузі тваринництва в Україні та за кордоном задля напрацювання дієвої стратегії реалізації, орієнтованої на збільшення частки малого і середнього бізнесу у тваринництві, розвиток програм ресурсозбереження, зниження забруднення навколишнього природного середовища, зменшення рівня бідності сільського населення, розширення біорізноманіття тварин.

Виклад основних результатів дослідження. За останні десять років Україна істотно наросила обсяги виробництва сільськогосподарської продукції, стала одним із провідних світових виробників та експортерів агропродовольчої продукції. За цей період загальні обсяги виробництва зерна і

насіння олійних культур в ній збільшилися на 44 % і досягли рекордної позначки 91,5 млн т у 2018 р.

В аграрному секторі України переважає вирощування зернових і технічних культур, для ефективного виробництва яких потрібні великі площі землі, повільно розвивається переробка сільськогосподарської продукції та виробництво продовольства з високою доданою вартістю. Частка сільського господарства у ВВП (включаючи лісове і рибне господарство) підвищилася від 7,5% у 2008-му до 10,2% у 2017 р. Генерована сільським господарством додана вартість зросла у 4,7 раза протягом 2008-2017 рр.

Агропродовольча продукція відіграє все більшу роль у торговельному балансі держави. Частка експорту сільськогосподарської продукції і харчових продуктів зросла у загальному обсязі експорту від 12% у 2005-му до 39,3% у 2018 р., що в грошовому вимірі становить 18,6 млрд дол. США (табл. 1). Баланс торгівлі сільськогосподарською продукцією завжди був позитивним в Україні і в 2018 р. досяг 13,6 млрд дол. США.

1. Динаміка експорту аграрної продукції України, млн дол. США

Показник	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Експорт	9935	12804	17880	17024	16668	14562	15282	17758	18613
Темпи росту	x	1,29	1,39	0,95	0,98	0,87	1,05	1,16	1,05

Джерело: Розраховано за даними Державної служби статистики України [2].

Основу вітчизняного аграрного експорту формує сировина рослинного походження, а на готові харчові продукти припадає менше 20 % у його товарній структурі. Частка зернових у загальному експорті української агропродовольчої продукції зросла від 34% у 2008-му до 39% у 2018 р., або від 16,1 млн т до 41,7 млн т за цей період. Водночас експорт групи готових харчових продуктів скоротився від 23,3 до 16,2%. Рослинна олія - єдиний продукт переробки серед трьох основних експортних агропродовольчих товарів: її частка зросла від 23% у 2008-му до 24% у 2018 р., або від 1,3 до 5,6 млн т за цей період.

Україна міцно утвердилась як провідний постачальник аграрної продукції на світовому ринку, оскільки має сприятливі природно-кліматичні умови, вигідне географічне положення, традиційні ринки збуту і все більше адаптується до сучасних вимог споживачів у різних регіонах планети. На сьогодні левову частку доходів вітчизняним експор-

терам забезпечує сировинна продукція, тоді як на готові харчові продукти припадає значно менша частка в товарній структурі закордонних поставок.

Очевидно, що експортний потенціал нашої держави стосовно агропродовольчої продукції далеко не вичерпаний. Насамперед резерв полягає у повнішому використанні зв'язків з Європейським Союзом. Незважаючи на існування торгових преференцій, на низькому рівні залишається експорт до Канади і Сполучених Штатів Америки. Варто продовжувати знаходити свої ніші на ринках продуктів із високою доданою вартістю, адже вони менше зазнають впливу цінових коливань та зазвичай характеризуються меншою кількістю конкурентів. Досягнення перерахованих цілей за умови стабільного економічного становища всередині України сприятиме повнішому розкриттю можливостей вітчизняної аграрної галузі як з погляду розвитку внутрішнього виробниц-

тва, так і для товарної диверсифікації експортних поставок.

Проте останнім часом в Україні відзначаються низькі темпи розвитку тваринництва, а вітчизняна галузь свинарства переживає стагнацію. У період з 2012-го по 2017 р. по-

голів'я свиней скоротилося на 19,4% - до 6,1 млн голів (табл. 2). При цьому у 2013 р. порівняно з попередніми роками поголів'я свиней ще зростало, після чого почався його спад, який вже майже сягнув історичного мінімуму (табл. 2).

2. Динаміка поголів'я свиней в Україні, тис. голів

Показник	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Господарства усіх категорій	7576,7	7922,2	7350,7	7079,0	6669,1	6109,9
Сільськогосподарські підприємства	3556,9	3878,9	3732,8	3704,0	3565,9	3303,6
Господарства населення	4019,8	4043,3	3617,9	3375,0	3103,2	2806,3

Джерело: Сформовано за даними [2].

Тенденція до скорочення поголів'я свиней в усіх категоріях господарств сформувалася починаючи з 2014 р. Вона зумовлена дією кількох чинників. Так, значною мірою вплинула економічна незацікавленість товаровиробників займатися його вирощуванням, зокрема внаслідок низьких закупівельних цін через низьку купівельну спроможність внутрішнього ринку, а також внаслідок все ще досить високої собівартості виробництва вітчизняної свинини.

Обсяги вирощування свиней у живій масі у 2017-му порівняно з 2012 р. збільшилися на 3,2%. У сільськогосподарських підприємствах вирощування свиней в живій масі у 2016-му порівняно з 2012 р. зросло на 19,2% і становило 580,3 тис. т. При цьому в господарствах населення вирощування свиней у живій масі зменшилося на 12,6%. Виробництво свинини в 2012-2016 рр. в усіх категорі-

ях господарств збільшилося на 6,7% (від 700,8 тис. т у 2012-му до 747,6 тис. т у 2016 р.). У сільськогосподарських підприємствах виробництво свинини в 2016 р. збільшилося порівняно з 2012 р. на 30,7%. У господарствах населення цей показник скоротився на 11,7%. Збільшення обсягів виробництва свинини порівняно з вирощуванням у живій масі означає, що це відбувається насамперед за рахунок реалізації поголів'я на забій.

У вітчизняній молочній галузі відбуваються подібні процеси: продовжуються скорочення поголів'я худоби та зменшення обсягів виробництва молока. Як наслідок, значний відсоток молочної сировини для подальшої промислової переробки на підприємства поставляється з приватного сектору, де показники якості молока значно нижчі (табл. 3).

3. Динаміка закупівлі молочної сировини на промислову переробку в Україні, тис. т

Рік	Закуплено молока на промислову переробку	У тому числі	
		аграрні підприємства	господарства населення
2010	4737,2	2193,0	2544,2
2013	4545,3	2721,3	1824,0
2014	4617,0	2880,0	1737,0
2015	4089,8	2743,7	1346,1
2016	3709,7	2511,9	1197,8
2017	3927,8	2688,5	1239,3

Джерело: Сформовано за даними [2].

Аналіз даних Державної служби статистики України свідчить, що обсяги закупівель молочної сировини переробними підприємствами зменшуються. Це зумовлено зменшенням поголів'я корів та дефіцитом на сировинному ринку. У 2017 р. обсяги заготовленої молочної сировини становили 3927,8 тис. т, що на 809,4 тис. т (або 17,1%) менше аналогічного показника 2010 р. Част-

ка сільськогосподарських підприємств на сировинному молочному ринку у 2017 р. була на рівні 68,4%, тоді як особисті селянські господарства забезпечили молокопереробну галузь сировиною майже на третину.

Рівень споживання на одну особу молока, м'яса, риби, плодів, винограду значно нижчий від науково обґрунтованих норм. Недостатні обсяги виробництва в Україні високо-

білкових консервованих продуктів на основі м'яса і риби, а також продуктів для лікувально-профілактичного харчування дітей. Як основний стримуючий фактор слід вказати обмежену платоспроможність вітчизняних споживачів, що також зумовлює ризик надмірної залежності виробників багатьох видів сільськогосподарської та харчової продукції від експортних ринків збуту.

Унаслідок незавершеності процесів адаптації до європейських вимог щодо якості та безпечності харчових продуктів, нестійкості торговельних відносин з державами-імпортерами конкурентні позиції вітчизняної агропродовольчої продукції на зовнішньому ринку нестабільні. Низькі темпи техніко-технологічного оновлення сільськогосподарського виробництва мають наслідком збільшення вартості невідновних природних ресурсів, зростання залежності виробництва від природно-кліматичних умов, обмеження доступу товаровиробників до фінансових ресурсів.

Існуючі програми підтримки не допомагають середнім і дрібним фермерам, а по факту зменшують витрати великих аграрних підприємств. На нашу думку, програму субсидій потрібно обговорювати з представниками усіх рівнів аграрного бізнесу і затверджувати її не менше ніж на 5 років. Це допоможе скласти відповідні бізнес-плани стратегічного розвитку, долучити інвесторів, що в кінцевому результаті забезпечить підвищення продуктивності та зростання конкурентоспроможності вітчизняної продукції.

Українське тваринництво повинно розвиватися шляхом збільшення кількості тваринницьких ферм за рахунок дрібних комплексних господарств та екстенсивних систем із низьким споживанням зовнішніх виробничих ресурсів, які не забруднюють навколишнє середовище в значних обсягах. Формування ринку земель сільськогосподарського призначення, їх включення в актив балансу підприємства та економічний оборот збільшить вартість підприємств та дасть змогу проводити дієвий контроль на відміну від сучасного спекулятивно-тиньового характеру орендних відносин.

Останніми десятиліттями відбувається швидкий розвиток інтенсивних ферм, згрупованих навколо великих міських центрів. Це має велику соціальну та екологічну загрозу. Багато з цих господарств розташовані поблизу озер, річок або узбережжя. Велика

концентрація тварин і відходів тваринного походження поблизу густонаселених районів і далеко від виробництв продукції рослинництва (де існує потреба у побічній продукції тваринництва) створює значні екологічні проблеми. Проблема відходів також існує в усіх ланках тваринницького виробничого ланцюга, на підприємствах з виробництва кормів, агрохімічних засобів, шкір, на бойнях, переробних підприємствах і продуктових ринках. Наразі в Україні відсутня програма мінімізації використання синтетичних добрив, кормових добавок, генетично-модифікованих організмів. У той час, коли весь світ намагається збільшити частку органічного сільського господарства, ми свідомо втрачаємо досвід використання сівозмін та органічних добрив. Заходи з хімізації та меліорації дозволяють отримати короточасний економічний ефект, але не мають перспективи у майбутньому, адже у світі поступово відмовляються від них на користь екологічних і ресурсозберігаючих проєктів. Забруднення орендованих земельних і водних ресурсів також пов'язано з вирощуванням кормових культур для тваринництва (включаючи рослинні залишки та різні побічні продукти, які використовуються на корм худобі), застосування антибіотиків і різноманітних вакцинацій, особливо в монокультурних системах. Їх ефект може проявлятися далеко від джерела забруднення, як, наприклад, у випадку з вилюговуванням азоту в поверхневі води на соєвих і кукурудзяних полях в долині річки Міссісіпі, що стало головною причиною гіпоксії в поверхневих водах Мексиканської затоки, розташованої в 1500 милях вниз за течією річки [7].

Великі відгодівельні підприємства являють собою потенційні джерела концентрованого забруднення. Функціонування систем інтенсивного тваринництва призводить до зменшення вмісту вітамінів і мікроелементів та накопичення шкідливих речовин (гормонів, антибіотиків, нітратів, пестицидів), скорочення генетичного різноманіття в тваринницьких системах. Відтак необхідно заохочувати підприємців до розведення рідкісних нетрадиційних тварин на державному рівні. Наприклад, равликів, виноградних слимаків, фазанів, голубів, черепах, страусів, дощових черв'яків, мідій, устриць. Програми розширення біорізноманіття тварин дозволять отримати біологічно повноцінні

продукти харчування, корм для тварин, попит на які сьогодні не обмежений.

Використання антибіотиків у сільському господарстві швидко наростає і за обсягами перевершує їх застосування в медицині та викликає побоювання у зв'язку з можливим впливом протимікробних препаратів, що використовуються в сільському господарстві, на здоров'я людини і тварин [8, 9]. Попит на антибіотики для тварин особливо швидко зростає в країнах з перехідною економікою, серед яких Бразилія, Індія та Китай. В одному тільки Китаї тваринницька галузь незабаром, можливо, стане споживати майже третину загальносвітових обсягів антибіотиків [10]. Проте майбутнє сільське господарство ґрунтуватиметься на відмові від їх застосування. Оскільки в Україні наявне все необхідне для вирощування органічної продукції на відміну від інших країн, буде правильним, цю конкурентну перевагу долучити до національної стратегії розвитку сільського господарства.

Для вирішення питання продовольчої безпеки необхідно надати виробникам можливість стандартизації сільськогосподарської продукції за нормами ЄС задля здійснення експорту останньої, розробити та започаткувати прозорий ринок землі, забезпечити розвиток кредитно-фінансових механізмів підтримки галузі тваринництва. Значна частка бюджетних коштів повинна витратитися на реалізацію проектів комплексного розвитку сільських територій, заохочення молоді до розбудови аграрного бізнесу. Варто звернути увагу, що високотоварне виробництво продукції тваринництва створює численні проблеми у сфері харчування, охорони здоров'я, а також в економічній, соціальній та екологічній сферах. Ці проблеми мають глобальний характер.

Останніми роками склалася тенденція до розвитку високоприбуткових великих агропромислових об'єднань із замкнутим циклом виробництва (від формування кормової бази і до переробки м'яса). Вони поступово поглинають своїх прямих конкурентів у малому і середньому бізнесі, спустошуються цілі села, відбувається катастрофічне старіння трудових ресурсів і відтік молоді з сільських районів у великі міста. Від початку XX ст. близько 75 % рослинного генетичного різноманіття було втрачено через те, що всюди у світі фермери відмовлялися від різних місцевих сортів і порід на користь генетично

однакових високопродуктивних сортів. Сучасні генномодифіковані тварини не можуть самостійно існувати та розмножуватися у дикій природі. Шляхом постійного відбору коло тварин постійно зменшується, залишаються сільськогосподарські тварини, що дають максимальний приріст живої маси в найкоротший термін. Тому перспективним для українського фермера є започаткування бізнесу із збереження та створення заповідників диких тварин (коней, овець, буйволів, свиней і т.п.). У таких країнах, як Великобританія, Франція, Нова Зеландія і Австралія діють державні та громадські програми зі створення нового та збереження існуючого дико-го запасу тварин. Від такого утримання тварин задля майбутнього генетичного ресурсу можна планувати прибуток у вигляді поєднання його з «зеленим туризмом». Сьогодні існує багато краудфаундингових стартап-платформ, венчурних та екологічних фондів, де запропонувавши цікавий бізнес-проект, цілком реально отримати фінансування від міжнародних організацій з захисту тварин і навколишнього середовища.

Крім цього, процеси скорочення біорізноманіття тварин здатні зупинити державні дотації на постійній основі для невеликих тваринницьких комплексів. Наприклад, в ЄС діє система дотацій у розмірі 20-80 % від вартості продукції.

Епіцентр державної підтримки необхідно змінити на користь підтримки дохідності й ефективності дрібнотоварного та органічного виробництва, розвитку сільської інфраструктури, «зеленого туризму». Втрата біологічного різноманіття і системи знань про ведення багатокультурного сільського господарства підвищує ризики для фермерських систем в умовах глобальних екологічних та економічних змін, включаючи зміну клімату.

На основі проведеного аналізу стану аграрного сектору пропонуємо:

- описати поточну ситуацію в умовах конкретної фермерської системи, що стане своєрідним підґрунтям для розробки проектів державної цільової підтримки;

- погодити набір довгострокових цілей на національному і міжнародному рівнях, що особливо актуально у зв'язку з курсом України на тісну міжнародну інтеграцію та входження до ЄС;

- виявити нагальні проблеми розвитку вітчизняної галузі тваринництва та згрупувати їх за пріоритетністю, із залученням до вирі-

шення таких наукової спільноти, зокрема провідних учених-аграрників;

- визначити конкретні заходи реагування, в основі яких має бути закладено підвищення ефективності ресурсокористування, пріоритетне забезпечення здоровою, безпечною і поживною їжею постійно зростаюче населення планети в контексті соціальної справедливості та відповідальності перед нащадками;

- запровадити систему моніторингу з метою формування достовірних даних з оцінки прогресу національного рівня, врахування прогнозованих наслідків зміни клімату, її відповідності світовій стратегії розвитку та державним програмам розвитку аграрного сектору.

Висновки. Як свідчить проведене дослідження, розвиток вітчизняного аграрного

сектору потрібно розглядати у контексті світової стратегії ефективного та стійкого агропромислового виробництва, де на першому місті знаходяться не прибутки власників, а гарантування світової продовольчої й екологічної безпеки, захищеність сільського населення, поживність та безумовна безпечність продуктів харчування, ресурсозберігаюча модель підприємств з виробництва і переробки аграрної продукції, збереження та поліпшення існуючої екосистеми. Селяни повинні отримувати компенсації від держави за руйнування інфраструктури сільських територій, що призвело до відсутності робочих місць та екологічного забруднення. Інноваційні важелі повинні вирішувати комплексні екологічні проблеми разом із підвищенням продуктивності сільського господарства.

Список бібліографічних посилань

1. Alexandratos N., Bruinsma J. WORLD AGRICULTURE TOWARDS 2030/2050. The 2012 Revision / Food and Agriculture Organization of the United Nations. URL: <http://www.fao.org/3/a-ap106e.pdf>.
2. Тваринництво. Державна служба статистики України. URL : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
3. Dobrianska N. A., Popovych O. M. Economic efficiency of animal's current biological assets use and ways of its increases. *Економіка: реалії часу*. Науковий журнал. 2017. № 4(32). С. 37-43. URL : <https://economics.opu.ua/files/archive/2017/No4/37.pdf>.
4. Nikoliuk O., Gryshova I., Shestakovska T. The organic production in the context of improving the ecological safety of production of he food industry. *Food Science and Technology*. 2017. Vol. 11. № 4. P. 103-111.
5. Pugachov M. Agricultural reform: an impact assessment. *Barometer of Change*. 2014. N 7. 28 p.
6. Pugachov M. The Eurasian Wheat Belt and Food Security. Global and Regional Aspects. Springer International Publishing Switzerland. 2017. P. 167-180.
7. Blesh J., Drinkwater L. E. The impact of nitrogen source and crop rotation on nitrogen mass balances in the Mississippi River Basin. *Ecological Applications*. 2013. № 23(5). P. 1017-1035.
8. Grace D. Food safety in low and middle income countries. *Int. J. Environ. Res. Public Health*, 2015. 12, 1-x manuscripts. doi:10.3390/ijerph120x0000x.
9. Landers T. F., Cohen B., Wittum T. E., Larson E. L. A review of antibiotic use in food animals: perspective, policy, and potential. *Public Health Rep*. 2012. № 127(1). P. 4-22.
10. Van Boeckel T. P., Brower C., Gilbert M., Grenfell B. T., Levin, S. A., Robinson T. P., Teillant A., Laxminarayan R. Global trends in antimicrobial use in food animals. *PNAS*. 2015. № 112(18). P. 5649-5654.

References

1. Alexandratos, N. & Bruinsma, J. (2012). World agriculture towards 2030/2050. *Food and Agriculture Organization of the United Nations*. Retrieved from: <http://www.fao.org/3/a-ap106e.pdf> [In English].
2. Tvarynnystvo [Livestock farming]. *State Statistics Service of Ukraine*. Retrieved from: <http://www.ukrstat.gov.ua> [In Ukrainian].
3. Dobrianskaya, N.A. & Popovych, O.M. (2017). Economic efficiency of animal's current biological assets use and ways of its increases. *Economics: realities of time. Scientific Journal*, 4 (32), pp. 37-43. Retrieved from: <https://economics.opu.ua/files/archive/2017/No4/37.pdf> [In English].
4. Nikoliuk, O., Grushova, I., & Shestakovskaya, T. (2017). Their orininii production in the cntext of improving the esological safety of produstion of he foond industry. *Food Science and Technology*, 11 (4), pp. 103-111 [In English].
5. Pugachov, M. (2014). Agricultural reform: an impact assessment. *Barometer of Change*, 7, p. 28 [In Ukrainian].
6. Pugachov, N. (2017). The Eurasian wheat belt and food security. Global and regional aspects. *Springer International Publishing Switzerland*, pp. 167-180 [In English].
7. Blesh, J. & Drinkwater, L.E. (2013). The impact of nitrogen source and crop rotation on nitrogen mass balances in the Mississippi River Basin. *Ecological Applications*, 23 (5), pp. 1017-1035 [In English].
8. Grace, D. (2015). Food safety in low and middle income countries. *Int. J. Environ. Res Public Health*, 12, 1-x manuscripts. DOI: 10.3390/ijerph120x0000x [In English].
9. Landers, T.F., Cohen, B., Wittum, T.E., & Larson, E.L. (2012). A review of antibiotic use in food animals: perspective, policy, and potential. *Public Health Rep.*, 127 (1), pp. 4-22 [In English].
10. Van Boeckel, T.P., Brower, C., Gilbert, M., Grenfell, B.T., Levin, S.A., Robinson, T.P., Teillant, A. & Laxminarayan, R. (2015). Global trends in antimicrobial use in food animals. *PNAS*, 112 (18), pp. 5649-5654 [In English].

The purpose of the article is to assess the current state of the livestock industry in Ukraine and abroad to draft an effective development strategy aimed at increasing the share of small and medium-sized businesses in the livestock sector, developing resource saving programs, reducing environmental pollution, reducing the poverty level of the rural population, and expanding animal biodiversity.

Research methods. The basis of the research is a systematic approach used for assessing the state of the livestock industry in Ukraine and abroad. The historical and analytical methods, and method of abstraction were used to study of analytical materials. The method of analysis and synthesis was used to substantiate measures for development of the domestic livestock industry.

Research results. The current state of functioning of the livestock industry was investigated. As a result of the analysis of international approaches, the need for structural transformation of the livestock industry in line with the global concept of sustainable development of the agri-food complex and food security was clarified. The necessity of changing approaches to implementation of state support for agricultural producers was substantiated.

Elements of scientific novelty. Scientific novelty lies in the suggested directions for development of the livestock industry in Ukraine, which take into account global trends in the field of resource conservation, food safety, environmental protection, sustainable development of ecosystems and the economy in general.

Practical significance. The application of the proposed measures will lead to achievement of performance indicators that meet international standards, improve the livelihood of rural areas and the overall economic progress of the country, strengthen the system of organization, control and management of the livestock industry. Tabl.: 3. Refs.: 10.

Keywords: food security; food consumption level; government support for farmers; agricultural development programs; livestock sector; biodiversity of animals.

Zamlynskyi Viktor Anatoliiovych - doctor of economic sciences, professor, professor of the department of management, Odessa National Polytechnic University (1, T. Shevchenko Av., Odessa)
E-mail: zam.agrariy@gmail.com

Замлинский В.А. Структурные преобразования отрасли животноводства в контексте глобальной продовольственной безопасности

Цель статьи - оценить современное состояние отрасли животноводства в Украине и за рубежом для наработки действенной стратегии развития, ориентированной на увеличение доли малого и среднего бизнеса в животноводстве, реализацию программ ресурсосбережения, снижения загрязнения окружающей природной среды, уменьшения уровня бедности сельского населения, расширения биоразнообразия животных.

Методика исследования. Основой исследования является системный подход к оценке состояния отрасли животноводства в Украине и за рубежом. Используются исторический и аналитический методы, метод абстрагирования при изучении аналитических материалов, а также метод анализа и синтеза для обоснования мероприятий по развитию отечественной отрасли животноводства.

Результаты исследования. Рассмотрено современное состояние функционирования отрасли животноводства. В результате анализа международных подходов выяснена необходимость структурного преобразования отрасли животноводства в соответствии с мировой концепцией устойчивого развития агропродовольственного комплекса и продовольственной безопасности. Обоснована необходимость изменения подходов к осуществлению государственной поддержки сельскохозяйственных товаропроизводителей.

Элементы научной новизны. Предложены направления развития отрасли животноводства в Украине, которые учитывают мировые тренды в сфере ресурсосбережения, безопасности продуктов питания, защиты окружающей среды, устойчивого развития экосистем и экономики в целом.

Практическая значимость. Применение предложенных мер приведет к достижению показателей эффективности, которые соответствуют мировым стандартам, улучшит жизнеобеспечение сельской местности и общий экономический прогресс страны, усилит систему организации, контроля и управления отрасли животноводства. Табл.: 3. Библиогр.: 10.

Ключевые слова: продовольственная безопасность; уровень потребления продуктов питания; государственная поддержка фермеров; программы развития сельского хозяйства; животноводство; биоразнообразие животных.

Замлинский Виктор Анатольевич - доктор экономических наук, профессор, профессор кафедры менеджмента, Одесский национальный политехнический университет (г. Одесса, просп. Т. Шевченко, 1)
E-mail: zam.agrariy@gmail.com

Стаття надійшла до редакції 01.04.2019 р.

Фахове рецензування: 18.04.2019 р.

Бібліографічний опис для цитування:

Замлинський В. А. Структурні перетворення галузі тваринництва в контексті глобальної продовольчої безпеки. *Економіка АПК*. 2019. № 4. С. 22 – 28.

* * *